

1 januari 2025

Att förenas av de största gemensamma nämnarna

Kära systrar och bröder! Gott nytt år!

Ett år som för romersk-katolska kyrkan innebär ett Jubelår och Sveriges kristna råd uppmuntrar oss att se det kommande året som ett ekumeniskt år. Det kan förstås sägas om varje år, särskilt för oss i Ekumeniska Kommuniteten men Sveriges kristna råd lyfter särskilt fram följande:

2025 bjuder kyrkorna tillsammans i Sveriges kristna råd in till Ekumeniska året. Då firar vi 100 år sedan det stora ekumeniska mötet i Stockholm 1925 – det som ärkebiskop Nathan Söderblom bjöd in till och som blev ett betydelsefullt avstamp för den moderna ekumeniska rörelsen. Vi uppmärksammar också att det är 1700 år sedan det första kyrkomötet i Nicea år 325. Då enades den tidiga kyrkan kring en bekännelse av den gemensamma tro som alltjämt bär Kristi kyrka.

Tid för Guds fred är det tema vi samlas runt under Ekumeniska året. I det förenas vi med dem som samlades till Stockholmsmötet 1925. Efter erfarenheterna av första världskrigets fasor stod fredsfrågan i centrum. Mötet arrangerades i en anda av att det var hög tid för kyrkorna att framträda som fredstecken i världen – både genom aktivt fredsarbete och som påminnelser om den fred vi redan äger i Kristus. (skr.org)

Vi får anledning att återkomma mer specifikt till det Ekumeniska året framöver men i det här första brevet för året vill jag ta med er i några grundläggande reflektioner kring vår komunitetsgemenskap.

Vid Generalkapitlet 2023 antog vi några mindre revideringar av *Regeln* som främst berör förhållanden till platsen Nya Slottet Bjärka-Säby. Vi avvaktar tills vidare med att trycka upp en ny upplaga av *Regeln*, istället har vi med hjälp av

formgivare Tomas Einarsson lagt upp en version på vår hemsida som lämpar sig väl att läsa via skärmen eller skriva ut på egen hand.

Om du går in under rubrikerna

OM EKIBS och VÄGVISARE OCH REGEL

kommer du till Regeln genom att klicka på ikonen längst ned: EKIBS REGEL

Ett genomgående drag i de andliga rörelser som kloster och kommuniteter utgjort under historien har alltid varit en djup känsla av samhörighet med hela kyrkan. En kärlek till hela kyrkan har motverkat sekterism och separatism. Till skillnad från många andra förnyelserörelser har klosterrörelsen genom hela sin historia avstått från att bilda nya församlingar och samfund. En medveten ekumenisk kallelse, grundad på övertygelsen om »en enda, helig, allmänlig och apostolisk kyrka«, präglar också många av de kommuniteter som växer fram i vår tid. I likhet med de tidiga klostren ser sig vår tids kommuniteter inte som »den sanna kyrkan« i motsats till en »av-fallen« kyrka. Kallelsen till ett radikalt liv i lärjungaskap i en kommunitet måste vara förenad med en stark medvetenhet om att alla döpta tillhör kyrkan och är våra systrar och bröder. Kommuniteter har i alla tider kallat kyrkan till omvändelse genom sitt profetiska exempel, inte genom förakt och fördömelse. Även om kommuniteter är uttryck för kyrkans karismatiska liv erkänner de kyrkans ämbeten som varande apostoliska, och står i de flesta fall under tillsyn av biskopar eller andra kyrkoledare. Sådan tillsyn bidrar till att bevara gemenskapen med kyrkan genom att vara ett skydd mot isolering och sekterism hos den eller de som riskerar att bli sig själva nog. (s 4)

Då vi som kommunitetsmedlemmar tillhör olika kyrkor där vi på förhand vet att vi tänker olika kring teologiska frågor är inte vårt mål att deklarerar en gemensam hållning i frågor kring t ex dopsyn, kyrkosyn, försoningslära eller äktenskapssyn. Sådana frågor lever vi var och en med i våra olika kyrkofamiljer och lokala församlingar. Betyder det att kommuniteten enbart kan röra sig kring de minsta gemensamma nämnarna i sin spiritualitet?

Jag tror inte någon av oss som tagit del av kommunitetens liv skulle uppfatta det så. Snarare är vår erfarenhet att vi möts kring kyrkans *största* gemensamma nämnare så som bönen, Bibeln, gudstjänsten, tjänandet och enhetsarbetet.

Jag kallar gärna strävandet efter kyrkans enhet för ett arbete. Det är nämligen alltid mödosamt och finner sin riktning genom medvetna val. Varje enskilt sammanhang har ofta fullt upp med sitt eget. Att söka uttrycken för dialog och gemenskap med andra kräver tid, engagemang och uthållighet. Men framförallt

är enhetsarbetet djupt meningsfullt, glädjerikt och inte minst ett svar på Jesu förbön.

En av många roller som jag märker att komunitetens mötesplatser spelar är att de utgör ett slags fristad eller en oas där vi som kämpar med att förstå varandras perspektiv på hemmaplan istället för i debatterna möts i bönen, tystnaden och måltiderna. När det sker under några dagar av gemenskap och samhörighet kan vi i bästa fall ha bättre förutsättningar till vördnadsfullt lyssnande när vi också närmar oss de frågor vi har svårare för hos den andre. Det tydligaste exemplet på detta är de tysta retreaterna. Tystnaden är vårt mest gemensamma och universella språk.

*

I ett av mina första månadsbrev som jag skrev efter att jag tillträtt i rollen som komunitetens preses påminde jag om att det kan finnas en uttalad, eller outtalad, idé om en tid i kyrkans ”ursprungstillstånd” då allt var harmoni, samsyn och enighet. Vitt skilda kyrkor och rörelser ser många gånger sitt eget uttryck för kyrkan som det som bäst harmonierar med ursprunget.

Någon sådan tid har aldrig funnits! Det räcker med att läsa Bibelns skildringar för att se det. Nutida forskning gör gällande att bilden av den tidiga kyrkan är betydligt mer komplex och mångfaldig än vad tidigare forskning gjort gällande.

En som hjälpt vår komunitet att närma sig ett sådant perspektiv är Samuel Rubenson. Vid Johannesakademins Annandag pingst-seminarium 2017 med temat *En enda kyrka – om enhetens väsen* utmanade Samuel bilden av trädet med en stam med många grenar som varande en lämplig bild för ekumeniken. Alltså att våra olika kyrkor är grenar med kontakt med stammen, Kristus, och urkyrkan. Bilden innebär att sökande efter enhet är ett sökande efter det ursprungliga det autentiska. Bilden av trädet förmår därmed inte att i tillräcklig utsträckning uttrycka det eskatologiska perspektivet, alltså den framtid som kommer Kyrkan till mötes. Den bild Samuel istället föreslog var den av ett flodsystem som flyter samman från flera grenar till en gemensam ström längre fram. Eller som i öknen. Genom flera flodfåror till en gemensam fåra.

När vi talar om enhet är det också viktigt att påminna oss om att det inte är det samma som enighet, eller likriktning. Också detta satte Samuel ord på då han sa:

Enhetens motsats är inte mångfald utan enfald. Enheten skadas inte av olikheter utan av krav på likhet.

Ska vi vänta på samsyn kommer enheten i Kristus att förbli en utopi. Ska vi söka oss tillbaka till en gemensam utgångspunkt är vi dömda att misslyckas. Om vi istället låter enheten möta oss från den kommande tidsåldern blir vår hållning en annan. Varje bild har förstås sina förtjänster och begränsningar men jag tror att det här är ett hoppfullt perspektiv för oss som kommunitet att leva med. Det betyder att vi aldrig varit närmare enheten än nu.

En som genom sitt liv och exempel gestaltade en ekumenisk vision som förenar historien och framtiden var den nutida ökenfadern Matta al-Miskîn (1919-2006) Hans till omfånget lilla, men till innehållet stora, bok *Enhet ger liv* var den första utgåvan av bokförlaget *Silentium* år 2000. Den har varit till stor uppmuntran och inspiration för vår kommunitet. Fader Matta såg kyrkans patristiska arv som en grund som kan förena alla kristna traditioner och mana till en rörelse bort från dogmatisk självrättfärdighet till kärlek och barmhärtighet. Inte minst tar han sin utgångspunkt i Guds eget väsen:

Dialogen mellan traditionerna måste alltså börja med Anden inte med bokstaven, med att först ta emot livet i Kristus som *är* enheten, innan man enas om de olika tankarnas och uttryckens alla läropunkter. Vi måste börja leva tillsammans i trons innersta och enda väsen innan vi kan enas om innehållet. Trons väsen, som är Kristus själv, vilar på kärlek, självutgivelse, överlåtelse och fullständig utblottning i antagandet av en tjänares gestalt. (s 25)

Att tjäna tillsammans, att se på världen med Jesu ögon, att låta alla goda krafter samverka; det är inget vi behöver vänta på! Det krävs ingen absolut teologisk samsyn innan vi kan göra gott för varandra och världen. Diakonins väg banar väg för enheten. Eller som en för eftervärlden okänd person uttryckte det:

Stå i jämnhöjd med dem som inte räknas så kommer du att ana vad som räknas.

Tänk om vi var så uppfyllda av att betjäna dem som inte räknas att det fick innebära såväl hälsosamma utflöden av kyrkan som korrektiv för vilka frågor som förtjänar mest utrymme.

För Matta al-Miskîn var tjänande en självklarhet men också att kyrkans stora skandal skulle få ett slut genom att samtliga kyrkor vid ett och samma tillfälle upphör att utesluta varandra från nattvarden. Något som Makariosklostret i Egypten, som var fader Mattas hemvist, redan gestaltar.

Den visionen var i ett större perspektiv tyvärr allt för djärv för att han skulle få uppleva dess uppfyllelse innan han gick ur tiden 2006 och frågan är fortsatt om någon av oss kommer vara vid livet den dagen det sker. Det finns inte någon annan enskild fråga i enhetsarbetet som kräver mer långsiktighet och uthållighet än denna. Samtidigt får vi inspireras av otåligheten hos såväl Matta al-Miskîn som i Gunnel Vallquists fråga: *Vad väntar vi egentligen på?*

*

Om det stämmer att vi möts kring de största gemensamma nämnarna, hur ska vi då förhålla oss till alla de frågor som våra egna kyrkliga sammanhang är så upptagna av, eller för den delen bröder och systrar i vår kommunitet som förtjänstfullt gör sina röster hörda i frågor där jag inte kommer fram till samma slutsatser?

När det gäller den här frågan gör vi väl i att reflektera över bilden Paulus ger den mångfaldiga, och något vildvuxna, församlingen i Korinth:

1 Kor 12:12-21

Ty liksom kroppen är en och har många delar och alla de många kroppsdelarna bildar en enda kropp, så är det också med Kristus. Med en och samma Ande har vi alla döpts att höra till en och samma kropp, vare sig vi är judar eller greker, slavar eller fria, och alla har vi fått en och samma Ande att dricka. Kroppen består inte av en enda del utan av många. Om foten säger: »Jag är ingen hand, jag hör inte till kroppen«, så hör den likafullt till kroppen. Och om örat säger: »Jag är inget öga, jag hör inte till kroppen«, så hör det likafullt till kroppen. Om hela kroppen var öga, vad blev det då av hörseln? Om allt var hörsel, vad blev det då av luktsinnet? Men nu har Gud gett varje enskild del just den plats i kroppen som han ville. Om alltsammans var en enda kroppsdel, vad blev det då av kroppen? Nu är det emellertid många delar, men en enda kropp.

Ögat kan inte säga till handen: »Jag behöver dig inte«, och inte heller huvudet till fötterna: »Jag behöver er inte.«

Vi ska inte förneka att det kan skava och spänna när vi inte förenas i det som för oss är djupa övertygelser som berör frågor om gudsbilder, människosyn och bibelsyn men tänk om det istället för ett hinder för gemenskap kunde vara en inbjudan till fördjupad förståelse för den andre. Ibland kanske vi inte når längre än att vi får nöja oss med att vara överens om att vi inte är överens och göra det så bra som möjligt och bejaka att vi får möjligheten att utgöra det som regeln benämner ”en försonad mångfald”.

Jag önskar innerligt att vi sätter en ära i att orka öppenhetens olika riktningar. Pendelrörelser tenderar att göra tidigare minoriteter till majoriteter där den tidigare majoriteten nu är minoritet och den som nu ställer frågan: Får jag vara med?

Är det inte just den andres olikhet med mig själv som egentligen gör att jag ännu mer behöver min, måhända, oväntade syster eller broder? Så många högljudda rörelser i vår samtid ropar med tvärsäkra röster: "Jag behöver dig inte!"

Må Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby gestalta en annan rörelse! En rörelse närmare trons innersta och enda väsen. Närmare varandra. För världens liv!

Retreater hösten 2025

Vi lägger nu de sista detaljerna vid nästa verksamhetsårs retreatprogram. Höstens retreatter kommer annonseras i anslutning till nästa månadsbrev den 1 februari. Då öppnas också bokningen via vår hemsida. Däribland till nästa retreat på klostret Monastero di Bose i Italien.

Desert fathers in a year

Med början den 1 januari publiceras en podcast varje vecka där biskop Erik Varden tar med åhörarna på en vandring tillsammans med ökenfäderna. Serien publiceras av en katolsk lekmanarörelse särskilt riktad till män, men Vardens utläggningar har bäring på fler livssituationer än så.

Mer information finner ni på: desertfathers.com

Påskan 2025

Just före julhelgen blev det klart att *De heliga tre dagarna* kommer att firas på Vårdnäs Stiftsgård i Ekumeniska Kommunitetens regi. Vi återkommer med mer information och anmälan så snart som möjligt på ekibs.se

Ikonmålarkurs

Vårdnäs Stiftsgård

28 april-2 maj 2025

Kursledare: Norberto Secchi, Monastero di Bose

Den som besökt Monastero di Bose i Italien har säkert mött broder Norberto Secchi som lagt ut ikontraditionen som förvaltas i Bose. Nu erbjuder vi på nytt möjligheten att måla en ikon under broder Norbertos vägledning på Vårdnäs Stiftsgård, strax utanför Linköping. Kursdagarna tillsammans med broder Norberto inramas av morgonmessa och tideböner. Undervisningen sker på engelska och Norberto kommer ha kontakt med samtliga deltagare via mail inför kursen då det gäller val av motiv.

Mer info och anmälan: ekibs.se

Ökenmässor Vist kyrka, Linköping

18.00 med förberedande liturgi 17.45

16 januari

27 mars

24 april

15 maj

19 juni

Mer info via kalendern på ekibs.se

Gudstjänster i Treenighetens kapell i Bjärka-Säby annonseras i kalendariet på ekibs.se.

Sammankomst 2025 | Älska era fiender

Lötenkyrkan Uppsala, 6-8 juni

Efter några års uppehåll återuppstår den ekumeniska mötesplatsen *Sammankomst* under pingsthelgen 2025. Ekumeniska **K**ommuniteten står som en av arrangörerna. Program och anmälan: kommuniteter.se

Guds frid

